

BELEIDSPLAN 2021-2025

GASTVRIJ EN PARTNER IN GROEI

de Bibliotheek

Enschede

GASTVRIJ EN PARTNER IN GROEI

SAMENVATTING

Inwoners komen steeds vaker naar de Bibliotheek Enschede voor inspiratie, voor het brengen en halen van verhalen, voor het ontmoeten van elkaar, studeren of werken. De functie van de bibliotheek verschuift. Van collectie naar connectie.

Deze nieuwe focus op connectie is ook zichtbaar in de wijze waarop we het gemeentelijk beleid ondersteunen. Naast onze rol in het culturele klimaat van de stad, voelen we een verantwoordelijkheid om de kansrijkheid van inwoners te vergroten. We zetten een volgende stap als maatschappelijke en educatieve bibliotheek. Zowel voor inwoners als scholen, voor maatschappelijke en culturele organisaties en de gemeente zijn we gastvrij en een partner in groei.

We helpen inwoners van de stad om zichzelf en hun talent te ontdekken en te ontplooiën. Dit betekent dat we bijdragen aan het versterken van inclusie en sociale cohesie, onder meer door meedoen in de maatschappij makkelijker te maken. Zo bieden onze locaties ontmoetingsplekken met steeds ruimere openingstijden. Daarnaast helpen we inwoners om zichzelf beter te redden, bijvoorbeeld met digitale vaardigheden, het tegengaan van laaggeletterdheid, het vergroten van leesplezier en door het voorzieningenniveau in de wijken op een hoog niveau te houden.

Spin in het web

Onze bibliotheek heeft daarbij een centrale plek tussen de maatschappelijke en educatieve organisaties. Naast onze activiteiten op het terrein van lezen, leren en informeren, hebben we een steeds belangrijkere rol in het signaleren en doorverwijzen. Deelnemers van een taal cursus willen misschien wel verder leren op een tablet. En bezoekers van een lezing lopen in hun leven misschien tegen problemen met hun zoon of dochter aan. We helpen hen bij het vinden van de juiste aanspreekpunten in ons netwerk. Als spin in het web tussen de educatieve en sociaal-culturele voorzieningen werken wij ook de komende jaren vanuit een sluitende aanpak. De bibliotheek is er altijd, overal en voor iedereen.

Die aanpak kiezen we ook voor het stimuleren van leesplezier bij inwoners van Enschede. Met programma's als Boekstart (op school), Boekstart in de Kinderopvang, de Bibliotheek *op school* en onze betrokkenheid bij het Taalpunt beschikken we over een structurele aanpak om lezen te bevorderen. We werken hierin nauw samen met scholen, peuterspeelzalen, kinderopvang, consultatiebureaus en instellingen in de stad. Inwoners krijgen daardoor dicht bij huis, school en werk toegang tot de juiste hulp bij taal en (digitale) geletterdheid.

VOORWOORD

Voor u ligt de meerjarenstrategie 2021 – 2025 van de Bibliotheek Enschede. Naast het lenen van boeken, tijdschriften, dvd's en cd's, is onze bibliotheek nu vooral een plek voor het vinden en verstrekken van informatie. De manier waarop we dit doen, gaat steeds vaker uit van de vraag van onze bezoekers, zowel leden als niet-leden.

Deze verbinding met de stad en inwoners is belangrijk voor een goed functionerende bibliotheek. We koesteren leden, bezoekers die graag weer terugkomen, partners met wie we een volgende stap zetten en organisaties waar we in de toekomst nieuwe initiatieven mee starten.

Met die gedachte schreven we onze nieuwe meerjarenstrategie Gastvrij en Partner in Groei. Zo inventariseerden we vooraf tal van wensen van inwoners om onze dienstverlening te verbeteren. Zij verwachten dat we gastvrij zijn en werk maken van meer studieplekken, een groter aantal zitjes om rustig te lezen, te verblijven en te ontmoeten, ruimere openingstijden, een duidelijk zoekstelsel en meer hulp bij het lenen van e-books. Bij scholieren en studenten leeft vooral een wens voor ruimere openingstijden tijdens tentamenweken, gratis WiFi en een ruimte om te gamen. Daarnaast verwachten inwoners dat de bibliotheek een sterkere sociale functie

krijgt, met extra cursussen en lezingen over maatschappelijke onderwerpen, pubquizzes en bijvoorbeeld samenkomsten voor alleenstaanden op oudejaarsavond. Daar hoort ook een kopje koffie bij.

Bibliotheek voor iedereen

Onze openbare bibliotheek is gastvrij voor iedereen. Wij stigmatiseren niet en het is belangrijk dat dat in de toekomst ook zo blijft. Bezoekers kunnen werk hebben of niet, ze hebben veel geld of weinig, ze kunnen lezen en schrijven, of ze hebben daar moeite mee.

Bij ons is in alle vrijheid, voor iedereen, en op ieder moment, alle mogelijke informatie te vinden. Letterlijk voor alle leeftijdsgroepen van nul tot honderd jaar. Daarnaast zijn we een laagdrempelige plek voor informeel leren. Dankzij de bibliotheek ontwikkelen veel inwoners hun basisvaardigheden en krijgen zij toegang

tot literatuur en cultuur. We willen deze taak vaker oppakken samen met partners in de stad en in verbinding met activiteiten in Enschede. We ontdekten dat dit ook een wens van veel andere organisaties is.

COVID-19-maatregelen

Het werk van onze bibliotheek kreeg de afgelopen maanden te maken met extra uitdagingen. Door de COVID-19-maatregelen sloten we tijdelijk onze deuren, waardoor onze dienstverlening zich snel moest aanpassen. Zo merkten we direct dat inwoners een snelle digitalisering van ons werk verwachtten. De vraag naar e-books en digitale luisterboeken nam snel toe. Ook zien we dat we meer digitaal contact moeten faciliteren. De Bibliotheek was al bereikbaar via website, Twitter, Facebook en Instagram; virtuele ondersteuning via onlineverbinding is de volgende stap.

De maatregelen die door COVID-19 zijn getroffen, waaronder het tijdelijk sluiten van de bibliotheek en het beperken van de dienstverlening, heeft eens te meer duidelijk gemaakt dat de behoefte aan de bibliotheek bij inwoners van Enschede bijzonder groot is. De bibliotheek is dé plek die mensen zoeken, ook in een periode die gedomineerd wordt door COVID-19, om in alle rust te kunnen blijven studeren, werken, lezen, enzovoort.

Onze nieuwe meerjarenstrategie gaat over het werk dat we de komende jaren gaan doen. Tegelijk geeft de strategie net zo goed richting aan de plekken waar we bezoekers straks ontvangen. Digitaal én in real life.

Jan Hoogenberg

Directeur-bestuurder de Bibliotheek Enschede

INHOUDSOPGAVE

Inleiding			8
Hoofdstuk	1	De bibliotheek is er voor iedereen	10
	1.1	Aanwezig op school	10
	1.2	Nieuwe abonnementsvormen	11
Hoofdstuk	2	Participatie	12
	2.1	Hulp dichtbij	12
	2.2	Digitale ondersteuning	13
Hoofdstuk	3	Individuele ontplooiing	14
	3.1	Leesplezier	14
	3.2	Onafhankelijke informatie	14
Hoofdstuk	4	Sociale cohesie	16
	4.1	Bibliotheek als ontmoetingsplek	16
	4.2	Verwijsfunctie	17
	4.3	Bibliotheek in de wijken	17
Hoofdstuk	5	Educatie en programmering	18
	5.1	Maatschappelijke bibliotheek	18
	5.2	Functies in de organisatie	19
Hoofdstuk	6	Financiële keuzes	20
	6.1	Inkomsten en besparingen	20
	6.2	Perspectief Gemeentefonds	21

INLEIDING

Inwoners komen steeds vaker naar de bibliotheek voor inspiratie, voor het brengen en halen van verhalen, voor het ontmoeten van elkaar, studeren of werken. De bibliotheek verbindt mensen met bronnen en met elkaar. Daarmee wordt goed zichtbaar wat de commissie Cohen vijf jaar terug al beschreef: de functie van de bibliotheek verschuift. Van collectie naar connectie.

Een belangrijke reden hiervoor is de opkomst van nieuwe technieken. De verspreiding van boeken, muziek en andere media gaat steeds vaker digitaal. Wij houden daar rekening mee en anticiperen hierop. We zoeken naar mogelijkheden om bij te dragen aan een samenleving waarin kennis de kern is van ons welzijn en onze welvaart. Naast het toegankelijk maken van informatie, blijven lezen en leesplezier een belangrijke basis om dit doel te bereiken. De bibliotheek is belangrijk voor inwoners om een leven lang te blijven lezen.

ONZE VISIE

In een inspirerende omgeving door middel van activiteiten, samenwerking met partners en een klantgerichte houding aantonen dat een gecertificeerde bibliotheek meer is dan boeken alleen. Vanuit onze gastvrijheid richten wij ons daarbij op alle groepen in de gemeente Enschede om een zo groot mogelijke bijdrage aan taalbevordering te leveren. Als partner in groei doen wij dat met partners in het onderwijs om kinderen te bereiken. Met partners in het sociaal domein voor groepen die wat meer ondersteuning kunnen gebruiken. Met partners in de culturele sector voor belevingen, ontmoetingen en debatten.

Rol in de stad

De nieuwe focus op connectie is ook zichtbaar in de wijze waarop we het gemeentelijk beleid ondersteunen. Vanzelfsprekend speelt de bibliotheek een rol in het culturele klimaat van de stad. Aansluitend bij het College-akkoord voelen we in de komende jaren vooral een verantwoordelijkheid om de kansrijkheid van inwoners te vergroten. We helpen inwoners van de stad om zichzelf en hun talent te ontdekken en te ontplooien. Dit betekent dat we bijdragen aan het versterken van de inclusie, onder meer door meedoen in de maatschappij makkelijker te maken. Zo bieden onze locaties ontmoetingsplekken. Ook helpen we inwoners om zichzelf beter te redden, onder meer met digitale vaardigheden en het tegengaan van laaggeletterdheid. Daarnaast dragen we bij aan sociale cohesie, bijvoorbeeld door het voorzieningenniveau in de wijken op een hoog niveau te houden.

We kijken daarbij naar wat Enschede nodig heeft. De gemeente is van oudsher een arbeidersstad, waardoor het aantal laagopgeleiden en de werkloosheid relatief hoog zijn. In Enschede wonen 160 verschillende nationaliteiten. Daarnaast is er een hoge populatie studenten. De bibliotheek wil voor alle inwoners een laagdrempelige ontmoetingsplek zijn.

ONZE MISSIE

De Bibliotheek Enschede is het informatieknoppunt dat de persoonlijke ontwikkeling van burgers stimuleert en faciliteert. De Bibliotheek schept essentiële voorwaarden voor een leven lang leren, onafhankelijke besluitvorming en de culturele ontwikkeling van individuen en maatschappelijke groeperingen en levert daarmee een cruciale bijdrage aan de kennissamenleving. Wij stimuleren je om kennis te maken met literatuur, cultuur en de maatschappij.

Bijdrage aan inclusie

Dit betekent dat we onze maatschappelijke meerwaarde centraal moeten stellen. We leggen de focus minder op cijfers en kengetallen, zoals ledenaantallen en het aantal uitgeleende boeken. In plaats daarvan onderzoeken we onze bijdrage aan een inclusieve samenleving. We gaan ons maatschappelijk rendement meten en zichtbaar maken. In de meerjarenstrategie maken we inhoudelijke keuzes die hierop aansluiten. Daarnaast vraagt dit om een toekomstbestendige blik op onze huisvesting en financiën.

In de komende jaren mikken we allereerst op meer specifieke doelgroepen. We zijn er voor iedereen, maar we focussen op die mensen die een extra steuntje kunnen gebruiken. Dit zijn bijvoorbeeld jeugdigen die middenin hun taalontwikkeling zitten, personen die een taalachterstand hebben en mensen die door een gebrek aan digitale vaardigheden moeilijker meekomen in de samenleving.

Individuele ontplooiing versterken we niet alleen door onze informatievoorziening maar ook door het vergroten van leesplezier. Sociale cohesie en participatie in de stad versterken we onder meer met ontmoeting en het aan-

moedigen van vrijwilligerswerk. Aan participatie dragen we bij door het vergroten van (digitale) geletterdheid bij kwetsbare inwoners. Daarbij geven we ook aandacht aan onze huisvesting zodat deze bijdraagt aan de realisatie van onze doelen. Ook kijken we kritisch naar de eigen organisatie om ons aanbod en onze rol in de stad goed in te vullen. Zo kiezen we voor meer selfservice en onbemande uren op locatie. Hierdoor krijgen onze medewerkers extra tijd om bijvoorbeeld voorlichting te geven of een educatieproject uit te voeren. Uit gesprekken met klanten bleek deze groeiende behoefte aan ontmoeting, debat en mogelijkheden voor ontwikkeling. Klanten willen ook ruimere openingstijden. Als gevolg meer selfservice.

In al deze activiteiten werken we vanuit het wettelijke kader voor openbare bibliotheekvoorzieningen. Samen met de Koninklijke Bibliotheek, de Provinciale Serviceorganisaties en andere lokale bibliotheken vormen we één stelsel met een digitale infrastructuur. De drie overheden (rijk, provincie, gemeente) zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de instandhouding van het stelsel. Voor de gemeente Enschede ligt er een verplichting om voor haar inwoners toegang tot de openbare bibliotheek te waarborgen.

1. DE BIBLIOTHEEK IS ER VOOR IEDEREEN

De Bibliotheek Enschede is er voor iedereen, is overal en is er op ieder moment. In ons werkgebied zijn we er voor alle leeftijdsgroepen en voor alle doelgroepen. Onze bibliotheek heeft een goede geografische spreiding in de stad, soms in “eigen locaties”, soms door aanwezig te zijn op andere locaties. De beschikbare informatie is daar én digitaal altijd toegankelijk.

Tegelijk zijn er inwoners van Enschede waar we de komende jaren extra naar omkijken. Onze kennis en expertise in (digitale) geletterdheid en onze informatiebronnen zetten we in voor de doelgroepen die ons het meest nodig hebben. Hieronder zijn kinderen en jongeren die middenin hun taalontwikkeling zitten. Daarnaast zijn er inwoners die juist een steuntje in de rug kunnen gebruiken, bijvoorbeeld omdat ze een taalachterstand hebben of nog weinig digitaal vaardig zijn. Dit kunnen

mensen zijn die in armoede leven of minder gezondheidsvaardigheden bezitten. Juist door deze mensen aan te spreken op datgene wat hen motiveert, kunnen we hen verrijken met basisvaardigheden. We bereiken hen straks via scholen, maatschappelijke organisaties, online en met nieuwe abonnementsvormen.

1.1 Aanwezig op school

Met de opening van meerdere bibliotheken *op school* (dBos) zorgen we voor een bredere spreiding van het bibliotheekwerk. Op deze manier bereiken we leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs (4-18 jaar) in hun dagelijkse leeromgeving. Jongere kinderen (0-4 jaar) en hun ouders zoeken we op via de voorschoolse voorzieningen, zoals de kinderopvang en het consultatiebureau. Door via deze partners dichterbij deze kinderen en jongeren te zijn, voorkomen we dat ze met een taalachterstand aan hun vervolgonderwijs beginnen en bevorderen we leesplezier.

De forse groei van het aantal deelnemende basisscholen aan dBos realiseren we in overleg met de scholenkoepels. Daarnaast willen we deze dienstverlening uitbreiden naar het voortgezet onderwijs: met de Stedelijke Mavo van Stadsveld en het Zone College is inmiddels al sprake van een samenwerking.

1.2 Nieuwe abonnementsvormen

We stellen ons actiever op om bestaande leden te behouden en nieuwe doelgroepen te bereiken. Zo vergroten we onze (online) zichtbaarheid, digitale bereikbaarheid en toegankelijkheid. Daarnaast passen we onze abonnementsstructuur aan en experimenteren we met nieuwe vormen van lidmaatschap, om een lidmaatschap voor meer inwoners aantrekkelijk te maken.

Het aantal uitleningen in Enschede ligt, in vergelijking met de landelijke cijfers, bijzonder hoog. Het aantal leden is daarentegen laag. De oorzaak hiervan is dat

scholen per groep soms één pas hebben voor alle leerlingen én dat er gezinnen met meerdere kinderen zijn die over slechts één lidmaatschapspas beschikken. Dat is een gemiste kans, zeker omdat een abonnement voor jongeren tot 18 jaar gratis is. Door aanpassingen van het aantal te lenen items en de uitleentermijnen, proberen we de jongeren te verleiden tot een lidmaatschap.

Voor andere doelgroepen gaan we de tarieven differentiëren en nieuwe producten aanbieden, om zo een lidmaatschap aantrekkelijk maken. Zo gaan we het verschil in een standaard- en een plus-abonnement aanpassen. Voor jongeren tot 24 jaar gaan we een abonnement invoeren tegen een gereduceerd tarief. Studenten blijven gebruik maken van de Unioncard. Voor de scholen komen we met topgroep-abonnementen. Dat geeft scholen de mogelijkheid om per groep projectcollecties te lenen.

2. PARTICIPATIE

De Bibliotheek Enschede kiest vaker voor een aanpak die basisvaardigheden bij de burger, zoals (digitale) geletterdheid, vergroten. Dat is hard nodig. In Enschede is naar schatting 24% van de beroepsbevolking boven de 16 jaar niet genoeg taalvaardig om volwaardig aan onze kennisamenleving deel te nemen. Dit percentage ligt hoger dan het landelijk gemiddelde, waar uitgegaan wordt van 1,8 miljoen laaggeletterden tussen de 16-65 jaar. Dat aantal stijgt, zo blijkt uit landelijke cijfers (arbeidsmarktinzicht, CBS).

Voor hen is het bijvoorbeeld lastig dat steeds meer (vrijwilligers)werk en sociale activiteiten naar een online omgeving verhuizen. Daarnaast streeft de overheid ernaar om al haar diensten digitaal te maken. Dat is alleen mogelijk met taal- en informatievaardige inwoners. Lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden zijn ook belangrijk om goed om te gaan

met geld en de eigen gezondheid. Begrijpt een inwoner bijvoorbeeld de bijsluiter van medicijnen of de nieuwste COVID-19-maatregelen?

2.1 Hulp dichtbij

Met onze reguliere dienstverlening draagt onze bibliotheek bij aan lees- en taalvaardigheid. Naast het uitlenen

van (e-)boeken organiseren we hiervoor projecten, zoals Boekstart. Dit is een structurele aanpak van leesbevordering waarin bibliotheken, scholen, peuterspeelzalen, kinderopvang, consultatiebureaus en ouders met elkaar samenwerken. Op deze manier helpen we ouders al ruim voordat hun kinderen naar de basisschool gaan.

Aanvullend versterken we onze betrokkenheid bij het Taalpunt de komende jaren. Door samenwerking met partners, zoals consultatiebureaus, de kinderopvang en peuterspeelzalen, krijgt dit programma een betere spreiding over de stad. Inwoners krijgen zo dicht bij huis, school en werk toegang tot hulp bij taal. Hiermee leveren we nog nadrukkelijker een bijdrage aan de bestrijding van laaggeletterdheid.

2.2 Digitale ondersteuning

Met onze activiteiten krijgen kinderen, jongeren en volwassenen de mogelijkheid om digitale vaardigheden op te doen die passen bij hun leeftijdsgroep. Tijdens de 'Media Ukkie Dagen' ondersteunen wij bijvoorbeeld ouders en professionals bij de media-opvoeding van jonge kinderen (0-6 jaar). Ondertussen biedt de cursus Klik en Tik laagdrempelige hulp aan mensen die willen

oefenen met internet, terwijl de cursus Digisterker deelnemers handvatten geeft om goed gebruik te maken van digitale dienstverlening van de overheid, waaronder DigiD. We verzorgen geen uitvoerige cursussen, maar helpen inwoners met de basis. Voor de uitvoering ervan werken we onder meer samen met de gemeente Enschede. In de toekomst nemen we deze taak mogelijk volledig op ons.

Digitale geletterdheid moet per 2021 onderdeel uitmaken van het curriculum van scholen. Vanuit de bibliotheek ondersteunen we dit door in samenwerking met Hogeschool Saxion en Tetem, een medialab in te richten. Hier geven we onder meer workshops gericht op computational thinking. Via dBos (de Bibliotheek *op school*) stellen we voor elke deelnemende school minimaal één dagdeel per week een lees- mediaconsulent beschikbaar.

Naast de leesmediaconsulenten krijgt de Bibliotheek Enschede een specialist digitale vaardigheden. Deze specialist initieert, onderhoudt en verbetert de dienstverlening aan inwoners en collega's rond het thema digitale geletterdheid. Waar dit nodig is, voert deze specialist aanpassingen door in ons eigen Digitaal Spreekuur. We helpen mensen ook met de digitale overheid. Daarnaast helpen wij leden en niet-leden met het gebruik van de digitale producten en diensten van de Bibliotheek. We zoeken hierbij de verbinding met het Huis van Taal en Meedoen en ontwikkelen op maat een aanbod.

3. INDIVIDUELE ONTPLOOIING

Onze bibliotheek geeft inwoners een beter startpunt om mee te doen in hun wijk en de stad. We zijn een plek voor zelfontplooiing. Naast het versterken van (digitale) geletterdheid vergroten we het leesplezier en geven we toegang tot de juiste informatie. In onze kennissamenleving is de toegang tot informatie cruciaal. Maar internet filtert niet en mensen beschikken niet altijd over de kennis om de juiste informatie te vinden of te beoordelen. Daarom helpen we inwoners met extra taal- en informatievaardigheden.

3.1 Leesplezier

Centraal in het werk van de Bibliotheek Enschede staat het stimuleren van leesplezier. In het Actieprogramma 'Tel mee met Taal' is het belang van leesplezier en leescultuur nauw verbonden met taalvaardigheid en digitale geletterdheid. Wij werken aan meer leesplezier via gerichte activiteiten bij scholen en in de bibliotheek. Daarnaast zorgen we voor een interessant aanbod van boeken in onze collectie.

Met de programma's Boekstart (op school), Boekstart in de Kinderopvang, VoorleesExpress en de Bibliotheek op school beschikken we over een structurele aanpak om lezen te bevorderen. We werken hierin nauw samen met scholen, peuterspeelzalen, de kinderopvang, consultatiebureaus en ouders. In de komende vijf jaar willen

we het aantal deelnemers vergroten. Voor Boekstart en dBos willen we groeien richting het landelijk gemiddelde. Daarnaast behouden we de succesvolle Makkelijk Lezenpleinen voor kinderen en jongeren op onze eigen locaties.

3.2 Onafhankelijke informatie

Leesplezier en toegang tot de juiste informatie versterken we ook door inwoners een onbelemmerde en onafhankelijke toegang tot de collectie en (digitale) informatie te geven. Dit doen we vanuit de gedachte dat zij zich in alle vrijheid moeten kunnen ontplooiën en ontwikkelen. We willen hiermee optimaal voorzien in de lees- en informatiebehoefte van de inwoners.

Om dit goed te doen, stellen we elk jaar een collectieprofiel op voor het aanschaffen van nieuwe boeken en

andere media. Daarvoor gebruiken we statistisch cijfermateriaal over recent leengedrag. Ook maken we een onderscheid tussen fysiek lenen en digitaal lenen. Het is niet nodig om zelf een uitputtende collectie te hebben. We bouwen de collectie op provinciaal niveau, om een breder en vollediger aanbod te realiseren. Nu al kan een inwoner bij onze bibliotheek lenen uit collecties van andere bibliotheken.

Deze steeds nauwere samenwerking zorgt ervoor dat onze huidige collectie te ruim is. Nu wordt door veel bibliotheken in de provincie Overijssel gebruik gemaakt van onze collectie en vice versa. Wel schaffen wij zelf nog teveel nieuwe media aan. Hiermee maken we kosten voor iets waar onze eigen leden weinig voordeel van hebben. De komende jaren gaan we de aanschaf van nieuwe

boeken en andere media daarom met 10% terugbrengen. Dit doen we onder meer door minder exemplaren per titel aan te schaffen. Voor sommige doelgroepen, zoals young adults, is een ruime en actuele collectie ook straks van groot belang. Ook gaan we ons aanbod versterken door het lenen bij andere bibliotheken in Nederland nóg makkelijker te maken.

Ondertussen willen we de drempel voor toegang tot media en informatie nog verder verlagen. Zo werken we aan toegang tot de gehele dienstverlening van alle Nederlandse bibliotheken. En voor mensen die minder mobiel zijn, blijven we boeken aan huis bezorgen.

4. SOCIALE COHESIE

Onze bijdrage aan participatie en zelfontplooiing is nauw verbonden met de sociale cohesie in Enschede. Voor onszelf ligt hier een belangrijke rol in het faciliteren van ontmoeting en debat, het vergroten van vrijwillige inzet in de stad en het in contact brengen van inwoners met kunst en cultuur.

4.1 Bibliotheek als ontmoetingsplek

Al jaren organiseren we activiteiten die hierbij passen. Zo doen we mee met de Nationale Voorleesdagen, de Nationale Voorleeswedstrijd, de Nationale Boekenweek en de Kinderboekenweek. Daarnaast organiseren wij literaire avonden. De komende jaren voegen we hier nieuwe activiteiten aan toe. Zo leggen we vaker de verbinding met actuele thema's die leven in Enschede en gaan we de samenwerking met partners in de stad versterken. Zo gaan we helpen bij het opzetten van lokale leeskringen. We stellen onze collectie en locaties bijvoorbeeld aan hen beschikbaar.

Die ambitie sluit ook mooi aan bij de wens van zowel de stad als onze inwoners dat de bibliotheek zich verder ontwikkelt tot verblijfplaats, ontmoetingsplek en huiskamer. De rol van onze horeca maken we groter, openingstijden breiden we uit en de kwaliteit van verblijfsruimtes gaan we verbeteren. We stellen onszelf tot doel om de horeca in de bibliotheek aantrekkelijk te houden voor een brede groep inwoners. Om te anticiperen op de onzekerheden

rond corona-maatregelen vullen we deze ambities op een later moment specifiek in.

Dat geldt ook voor onze deelname in de ontwikkeling van het Muziekkwartier Enschede. Samen met Het Wilminktheater, Metropool en Kaliber werken we aan het ontwerp van een zeer toegankelijk cultureel centrum voor alle inwoners van Enschede. Dit is een mooi initiatief, dat ook de mogelijkheid biedt om onze openingstijden aanzienlijk te verruimen. Voordat de bibliotheek hier definitief in meedoet, moeten we onduidelijkheden wegnemen, bijvoorbeeld over de bestuurlijke constructie, over de dekking van de jaarlijkse lasten en de gevolgen van de coronacrisis.

Het belang van de bibliotheek voor de stad maakt ook dat de toekomstige financiën een belangrijke rol spelen in deze keuze. Mocht het nodig zijn, dan kunnen wij het concept van een moderne bibliotheek met onze huidige financiering op onze huidige locatie aan de Pijpenstraat realiseren.

4.2 Verwijfsfunctie

Naast onze activiteiten op het terrein van lezen, leren en informeren, hebben we een steeds belangrijkere rol in het signaleren en doorverwijzen. Deelnemers aan een cursus 'Beter leren omgaan met een tablet' willen daarna misschien wel een taal cursus volgen. En bezoekers van een lezing lopen in hun leven misschien tegen problemen met hun zoon of dochter aan. We helpen hen bij het vinden van de juiste aanspreekpunten in ons netwerk.

Onze bibliotheek heeft een centrale plek tussen de maatschappelijke en educatieve organisaties. Wij bedienen alle leeftijds- en doelgroepen en er zijn geen drempels. Vanuit deze onafhankelijke positie leggen we verbindingen tussen maatschappelijke zorg, vrijwilligerswerk, jeugd- en jongerenwerk, het primair en voortgezet onderwijs, volwasseneducatie en cultuur.

4.3 Bibliotheek in de wijken

Als spin in het web tussen de educatieve en sociaal-culturele voorzieningen werken wij vanuit een sluitende aanpak. Juist deze sluitende aanpak zorgt voor de meerwaarde die de bibliotheek heeft. Wij bedoelen daarmee dat de bibliotheek er altijd is, overal, en voor iedereen. We zijn er voor alle leeftijden en we hebben een goede geografische spreiding in de stad.

Naast de centrale vestiging aan de Pijpenstraat, kiezen we daarom voor behoud en verdere uitbreiding van onze vestigingen in Enschede Zuid en Glanerbrug. Voor Enschede Zuid is al lang sprake van een verhuizing naar het winkelcentrum. Deze verhuizing heeft meerwaarde, doordat wij onze openingstijden meer op de winkeltijden kunnen afstemmen en de beschikbaarheid van de collectie en taalondersteuning vergroten. Daarnaast houden we bij de inrichting van deze bibliotheek nog meer rekening met selfservice, het realiseren van voldoende werkplekken en ruimte voor groepsbezoeken van basisscholen.

Voor de huisvesting van Glanerbrug gaan we ervan uit dat de bibliotheek aan de Gronausestraat blijft. Wel zullen er aanpassingen plaatsvinden bij de inrichting van de bibliotheek. In het voorjaar van 2020 is in Glanerbrug selfservice ingevoerd. Met de gemeente (eigenaar) gaan we verder in gesprek om volledig onderhoud aan het pand uit te laten voeren.

Het karakter van de andere vestigingen wijzigt. Stadsveld verandert naar een Bibliotheek *op school* voor de Stedelijke MAVO en mogelijk ook voor de overige onderwijsvoorzieningen in deze wijk. Voor andere inwoners voegen we er dan een servicepunt aan toe. Ook voor Tweekelerveld en Roombeek geldt, net als de andere wijken in de stad, dat wij de focus meer gaan richten op de Bibliotheek *op school*. Voor deze locaties zijn deze veranderingen logische keuzes. De vestigingen liggen ofwel dichtbij de hoofdvestiging van de bibliotheek of bevinden zich nu al naast een school. In dat laatste geval heeft het voor alle betrokkenen een waarde om de bibliotheek binnen de school onder te brengen.

WAT ONZE BEZOEKERS WILLEN

Meer studieplekken, meer zitjes om rustig te lezen, ruimere openingstijden en extra openingstijden tijdens tentamenweken, duidelijk zoekstelsel, hulp bij e-books, cursussen, sprekers uitnodigen over maatschappelijke onderwerpen, een winkel in de bibliotheek, uitnodigende entree, thematafels, meer lezingen, goede koffie en vooral meer Stoet.

5. EDUCATIE EN PROGRAM- MERING

De komende jaren kiezen we nog vaker voor selfservice door de klanten bij het lenen van media. Onze medewerkers zijn dan op de achtergrond aanwezig. Dit geeft hen meer tijd en ruimte om te werken aan educatie en programmering, zoals voor de Bibliotheek *op school* en trainingen in digitale vaardigheden.

Door selfservice zijn minder medewerkers bij de front-office nodig. Een extra voordeel hiervan is de mogelijkheid om met hetzelfde aantal medewerkers het aantal openingsuren uit te breiden. Aanvullend bereiken we met onze programma's steeds meer inwoners buiten de muren van onze eigen locaties.

5.1 Maatschappelijke en educatieve bibliotheek

De Bibliotheek Enschede transformeert met deze keuzes van een traditionele uitleenbibliotheek naar een maatschappelijke en educatieve bibliotheek. In het voorjaar van 2020 beschreven we deze veranderopgave in een organisatieontwikkelplan ("Samen verder komen"). In dit plan beschrijven we drie fases waarin we toewerken

naar twee nieuwe teams: een team Programmering en een team Educatie.

Het team Programmering levert een actieve bijdrage aan de voorbereiding en uitvoering van activiteiten in de bibliotheek en staat nog steeds voor een gastvrije klantbenadering, aantrekkelijke vestigingen, proactieve klantenservice, informatievoorziening op maat en professionele advisering. Dit team geeft vorm aan de integratie van de collectie met de activiteiten.

Het team Educatie start samenhangende programma's om vorm te geven aan de educatieve bibliotheek voor jong en oud. Het team stuurt activiteiten en projecten op

ER MOETEN:

meer anderstalige boeken komen, zowel voor jongeren als voor volwassenen en er moet een actueel aanbod van e-books komen

scholen aan en levert bijvoorbeeld de leesmediaconsulenten. Het werk van dit team sluit nauw aan bij behoeften die leven in de stad Enschede, onder meer door meer plek te geven voor ontmoeting en debat en laaggeletterdheid aan te pakken. Ook maakt het team gebruik van de brancheontwikkelingen om ons beleid en onze activiteiten te verbeteren.

5.2 Functies in de organisatie

Deze verandering betekent dat medewerkers deels een andere functie krijgen. Waar dit nodig is, geven we hen extra bijscholing. In 2019 hebben we deze organisatieontwikkeling al in gang gezet. Hierdoor is de bereidwilligheid onder medewerkers om te veranderen groot, waar-

door we verwachten dat het doorvoeren van de nieuwe organisatie en het nieuwe beleid tegelijk kunnen starten.

De formatie van het personeel zal de komende jaren niet toenemen; van een bezuiniging op het aantal fte's zal ook geen sprake zijn. Wel verwachten we dat de personeelskosten de komende jaren dalen. Dit is een gevolg van een geleidelijke overgang van de CAO voor gemeenten naar de CAO Openbare Bibliotheken voor alle medewerkers. We zetten in op een diverse samenstelling van het personeel, zodat de Bibliotheek een afspiegeling vormt van de Enschedese bevolking.

6. FINANCIËLE KEUZES

Deze meerjarenstrategie vertalen we naar een overzicht met concrete resultaten en een meerjarenbegroting. Op basis daarvan maken we nieuwe subsidieafspraken met de gemeente. Over de resultaten rapporteren we in ons jaarlijkse uitvoeringsprogramma. In 2021 maken we in dit uitvoeringsprogramma een vertaling naar de kosten per onderdeel.

Bij het maken van deze uitwerking, is relevant dat er nog geen volledige oplossing bestaat voor de bezuiniging die de gemeente Enschede in 2015 voor de bibliotheek, tot een bedrag van € 900.000,- vaststelde. Deze structurele bezuiniging kreeg de bibliotheek per 1 januari 2017 te verwerken. We onderzochten hiervoor diverse mogelijkheden, zoals het wijzigen van functies van medewerkers, het reduceren van huisvestingslasten (stopzetten huur Tweckelerveld) en het verwerven van inkomsten.

6.1 Inkomsten en besparingen

We focussen op het leveren van maatschappelijke meerwaarde. Het verwerven van inkomsten is daarom niet de corebusiness van de bibliotheek. De eerder verwachte

opbrengsten vallen in de praktijk tegen. Een groei van het aantal betaalde abonnementen in de komende jaren kan een bijdrage leveren om de bezuinigingen op te vangen, maar de verhuur van ruimten levert geen enorme bedragen op. Het eventueel stopzetten van de huur van locatie Tweckelerveld levert wel een substantieel bedrag op, net als de inmiddels al afgeschafte Boekenbus en de verkoop van auto's dat deden.

Afgelopen periode bespaarden we al op onze uitgaven aan onder meer de schoonmaak en kosten voor HR. Aanvullend zien we kansen voor besparing bij het huidige automatiseringssysteem en bij nieuwe uitbreiding van de collectie. Binnen de provincie wordt met de overige

bibliotheken overlegd om over te stappen naar een voordeliger automatiseringssysteem. Dit kan een reductie van 50% in deze kosten voor de Bibliotheek Enschede opleveren. Ook op de collectie kan worden bezuinigd: nu leveren we veel media aan leden van andere bibliotheken. We verwachten dat we de aanschaf met 10% kunnen verminderen, zonder dat dit directe gevolgen heeft voor onze eigen leden.

Het innen van de zogenoemde "te laatgelden" heroverwegen we. Deze boete levert veel inkomsten op, maar leidt ook tot irritatie bij de leden. Bovendien staan tegenover het innen van deze gelden ook hoge administratiekosten.

6.2 Perspectief gemeentefonds

De verwachting is dat via het Gemeentefonds een fors bedrag per school voor primair onderwijs beschikbaar wordt gesteld, evenals voor de inzet van de bibliotheek in de bestrijding van laaggeletterdheid. De Bibliotheek Enschede zal dit aangrijpen om met de gemeente Enschede de inzet van de Bibliotheek *op school* en Boekstart te vergroten: deze programma's leveren een aantoonbare meerwaarde op in het bevorderen van taalvaardigheid (zie www.kunstvanlezen.nl).

BIJLAGE KPI'S

De bibliotheek is er voor iedereen

- In 2021 wordt een klantenpanel en een jongerenraad opgericht.
- We streven naar een jaarlijkse stijging van het bezoekersaantal met 10%, waarbij we een voorbehoud maken ten aanzien van de maatregelen, zoals we die gedurende de periode van Corona hebben leren kennen.
- Eind 2024 beschikken 45 basisscholen in Enschede over dBos en maken ongeveer 6.500 tot 10.000 kinderen hiervan gebruik. Uitbreiding van dBos is afhankelijk van voldoende beschikking over financiële middelen.
- De Bibliotheek in Enschede heeft in 2025 ruim 25.000 leden, ondanks een dalende landelijke trend.
- Voor leesbevordering onder jongeren sluiten we aan op bestaande programma's en nodigen we schrijvers uit die affiniteit met de doelgroep hebben.

Participatie, individuele ontplooiing en sociale cohesie

- De Bibliotheek heeft bij benadering 70 samenwerkingspartners; we breiden dit aantal jaarlijks uit tot meer dan 100 in 2025.
- In 2025 hebben we contact met alle consultatiebureaus en kinderdagverblijven en streven we ernaar minimaal 75% jonge ouders te hebben bereikt (geboorteaantal 2019 +/- 1.500).
- Het aantal uitleningen is de afgelopen jaren gedaald. Ons streven is het aantal uitleningen niet onder de 900.000 te laten dalen. We realiseren ons wel dat de

maatregelen, zoals die bij Corona worden toegepast, hier een negatieve invloed op kunnen hebben.

- Met betrekking tot activiteiten voor taalvaardigheid, digitale vaardigheden, ontmoeting en debat verzorgen we ruim 900 activiteiten. Vanaf 2021 gaan we een onderscheid maken in unieke activiteiten en het aantal keren dat deze activiteiten plaatsvinden.
- Eind 2024 maken meer jongeren gebruik van de bibliotheek, door te studeren in de bibliotheek, het lenen van media, ontmoeting, gaming of digitale workshops.

Educatie en programmering

- In de tweede helft van 2021 stellen we een medewerkers-tevredenheidsonderzoek (MTO) op.
- Overeenkomstig het organisatiemodel beschikken alle medewerkers aan het eind van 2021 over de benodigde competenties. Daaronder horen ook voldoende kennis van digitale vaardigheden en laaggeletterdheid.
- Medewerkers worden doorlopend in de gelegenheid gesteld via scholing hun kennis te verdiepen.

Financiële keuzes

- De Bibliotheek laat jaarlijks, op basis van sluitende begrotingen en met inachtneming van de uitvoering van het beleidsplan en het doen van de meest noodzakelijke investeringen, zien over voldoende liquiditeit te beschikken en prognosticeert dat voor de komende tien jaar.

GASTVRIJ
EN PARTNER
IN GROEI

DE BIBLIOTHEEK ENSCHEDE

de Bibliotheek Enschede

Pijpenstraat 15, 7511 GM Enschede

Tel.: 053-4804804

info@bibliotheekenschede.nl

www.bibliotheekenschede.nl

Volg ons:

